CANON VAN HDL

DE GESCHIEDENIS VAN HEESWIJK, DINTHER EN LOOSBROEK IN VENSTERS

VENSTER 1

TIJD VAN JAGERS EN BOEREN
PREHISTORIE | TOT 3000 VOOR CHRISTUS

Jagers in het Aadal

- Eerste bewoning op de zandrug ten noorden van de Aa.
- 2 Stenen vuistbijlen uit de late steentijd gevonden bij de Hazelbergse straat.
- Bewerkthertengewei en een vuurstenen kling gevonden in het Aa-dal

Vuistbijl uit de middensteentijd gevonden bij de Hazelbergsestraat

VENSTER 4

TIJD VAN MONNIKEN EN RIDDERS
VROEGE MIDDELEEUWEN | 500 TOT 1000

Houtskoolmeiler op het Retsel

- Naareen meer permanente bewoning.
- In de Frankische tijd(Karel de Grote) vestigenzich waarschijnlijkpermanente bewoners inHDL.
- Vondstvan een houtskoolmeiler op hetRetsel (2009) en recent putresten van een vroeg middeleeuwse nederzetting in de Veldstraat (2024)

Houtskoolmeiler

VENSTER 5

TIJD VAN STEDEN EN STATEN
HOGE EN LATE MIDDELEEUWEN | 1000 TOT 1500

Ca. 1080
Eerste vermelding van een kasteel (motteburcht) in Heeswijk

- Uit een oorkonde, opgemaakt tussen 1076 en 1099 blijkt dat Albert en Dirk van Heeswijk getuigen waren bij een schenking door gravin Adelheid van Leuven.
- Zij waren waarschijnlijk betrokken bij de bouw van de motteburcht.
- Archeologische vondsten en ijzeroxidesteen doen vermoeden dat de motteburcht op de plaats stond van Kasteel Heeswijk

Motteburcht

VENSTER 6

TIJD VAN STEDEN EN STATEN
HOGE EN LATE MIDDELEEUWEN | 1000 TOT 1500

1139
Vroegste vermelding van de naam Dinther.

- Paus Innocentius II bekrachtigt alle schenkingen aan de St. Servaaskerk te Maastricht, o.a. de kerk van Dinther

De Middeleeuwse kerk van Dinther

TIJD VAN STEDEN EN STATEN
HOGE EN LATE MIDDELEEUWEN | 1000 TOT 1500

1196
Vroegste vermelding van de naam Bernheze

- Almericusvan Dinther schenkt al zijn leengoederen in de buurt van het hof Bernheze en de helft van het broek genaamd Loesbruch aan de Abdij van Berne
- 134– 1168 Stichting van een uithof (later het Slotje) van de Abdij van Berne en van de Bernisse Hoeven.

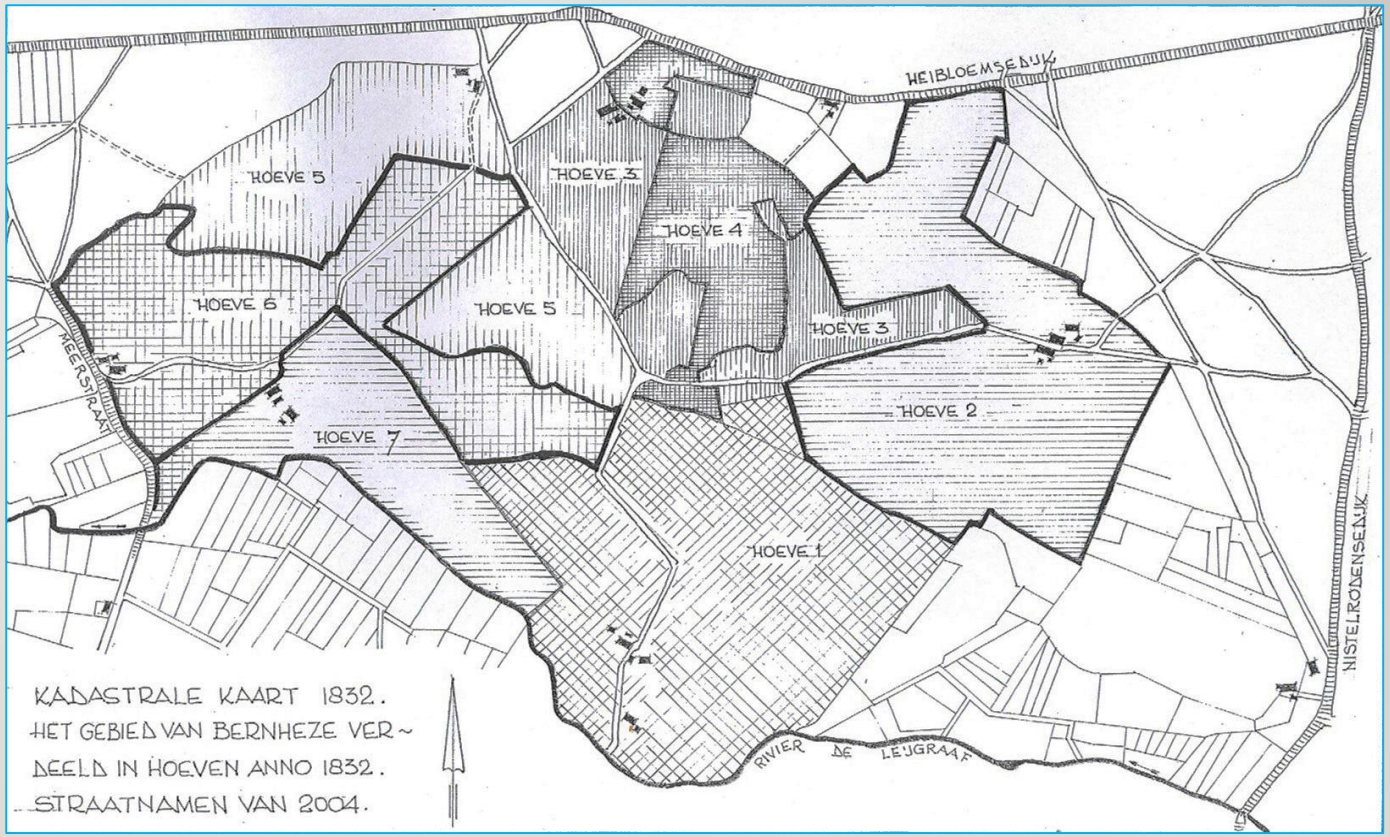

TIJD VAN STEDEN EN STATEN
HOGE EN LATE MIDDELEEUWEN | 1000 TOT 1500

1284
Overdracht Heeswijkse kerk aan de Norbertijnen

- De parochiekerk van Heeswijk wordt overgedragen aan de Norbertijnen van de Abdij van Berne.

De middeleeuwse kerk van Heeswijk

VENSTER 9

TIJD VAN STEDEN EN STATEN
HOGE EN LATE MIDDELEEUWEN | 1000 TOT 1500

1323 ±1378
De heren van Heeswijk en Dinther verkopen en schenken gemeenschappelijk gronden aan de inwoners

- 1323 Jan van Megen, Heer van Heeswijk, verkoopt aan de inwoners van Heeswijk een gemeijnt tegen een jaarlijkse cijns
- 1357 Jan van Benthem, Heer van Heeswijk, verkoopt aan de inwoners van Heeswijk een gemeijnt tegen een jaarlijkse cijns
- 1358 Walraven van Benthem schenkt de andere helft aan de inwoners van Dinther
- 1378 Jan van Berlaer, Heer van Helmond en Keerbergen, geeft zijn helft van de gemeijnt van Dinther, die hij samen met Jan van Benthem deelt, aan de bewoners van Dinther en aan een aantal Loosbroekenaren

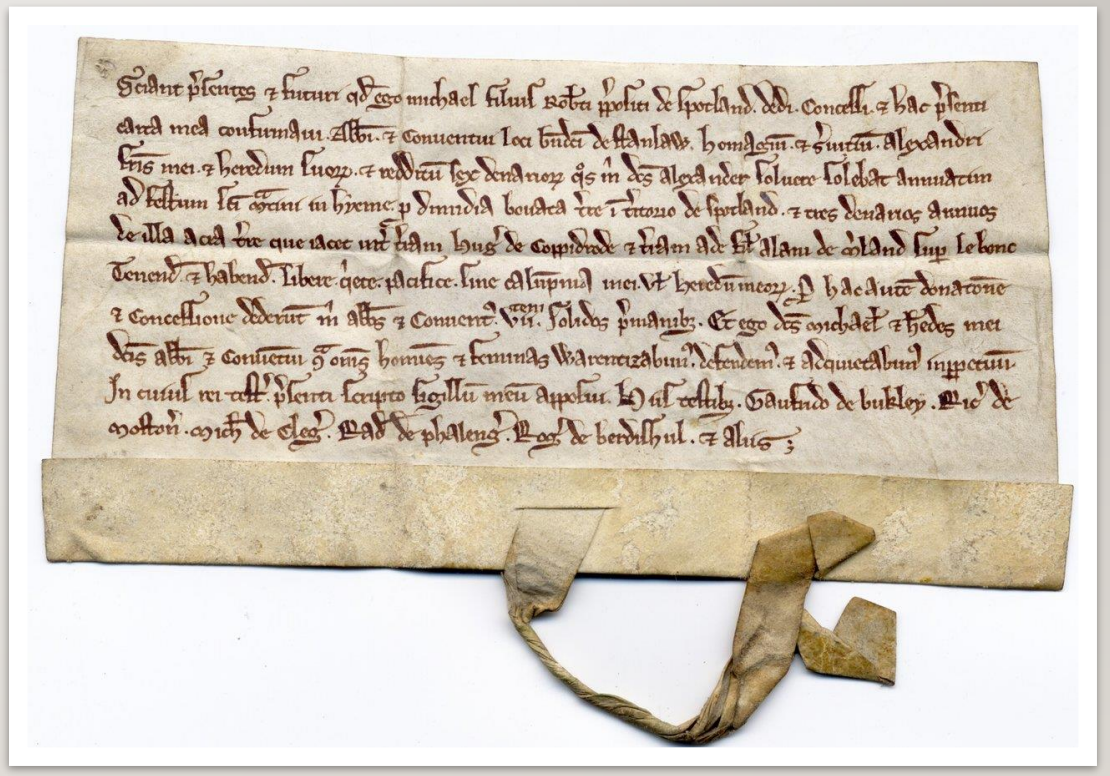

Middeleeuwse Oorkonde

VENSTER 10

TIJD VAN STEDEN EN STATEN
HOGE EN LATE MIDDELEEUWEN | 1000 TOT 1500

1378

Jan van Berlaer, heer van Helmond, somt in een oorkonde vijf van zijn goederen in Dinther op.

- Hij benoemt Ten Bogaert, Ter Borch, Ten Reytsel, Ten Berghelen en Tot Boegen.
- Bekend is dat in Dinther zich in het verleden 5 versterkte hoeves met grachten en muren bevonden: Ter Borch, Ten Weijer, Ten Bogaerde, Zwanenburg en Avesteijn. Zwanenburg bestaat nog.
- Vermoedelijk ook de goederen Ten Wijer (Ter Weer), Ten Wijngarde en Rodenborch in bezit van Jan van Berlaer
- Avesteinwerd gebouwd in 1556 en afgebroken in 1806.

Avesteijn

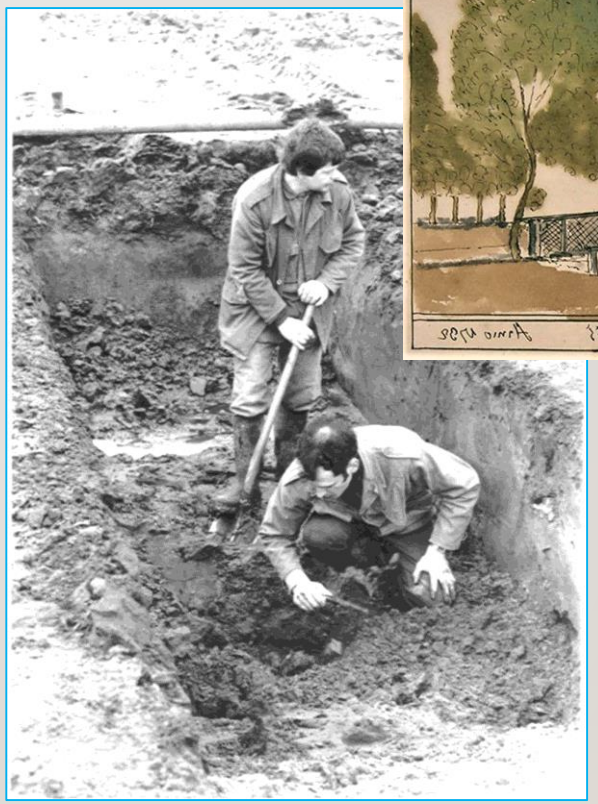

Opgraving van Ter Weer in 1982

Venster 11

Tijd van steden en staten
hoge en late middeleeuwen | 1000 tot 1500

1378
Eerste betrouwbare vermelding van de Kilsdonkse Molen

- In die tijd een dubbele watermolen; 1813 Watervluchtmolen
- Andere watermolens langs de Aa bij Heeswijk en grens Middelrode (Ter Steen)
- 3 windmolens in Heeswijk en Dinther

Kilsdonksmolen

VENSTER 12

TIJD VAN ONTDEKKERS EN HERVORMERS RENAISSANCE/ REFORMATIE/ ONTDEKKINGSREIZEN | 1500 TOT 1600

1512
Heeswijk en Dinther platgebrand door troepen van Maarten van Rossum

- Platbranden van Dinther en Heeswijk door Gelderse troepen.
- Ook al eerder in 1398 door soldaten van de Hertog van Gelder.

Maarten van Rossum

VENSTER 13

TIJD VAN ONTDEKKERS EN HERVORMERS RENAISSANCE/ REFORMATIE/ONTDEKKINGSREIZEN | 1500 TOT 1600

16e eeuw oprichting gildes van Dinther en Heeswijk

- Ca. 1500 Oprichting St. Barbaragilde Dinther
- Ca. 1550 Oprichting St. Willibrordusgilde Heeswijk

VENSTER 14

TIJD VAN ONTDEKKERS EN HERVORMERS RENAISSANCE/ REFORMATIE/ONTDEKKINGSREIZEN | 1500 TOT 1600

1583
Het ³ W X U I Vaf K L S ´ kasteel Heeswijk

- 1568– 1648 De Tachtigjarige oorlog in HDL
- 1583 Eerste mislukte aanval Staatse troepen
- 1601 en 1603 e 2 en 3 e mislukte belegering van kasteel Heeswijk door Maurits.

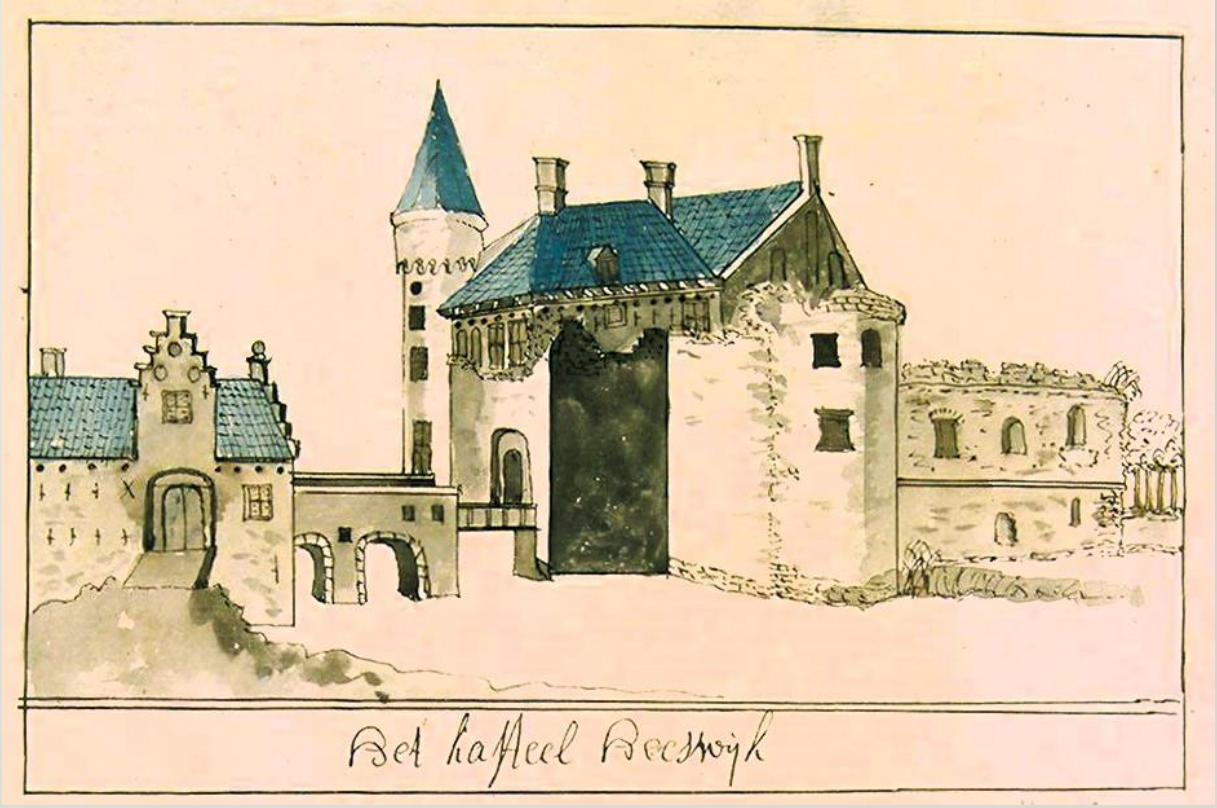

Kasteel Heeswijk na de belegeringen

VENSTER 15

TIJD VAN REGENTEN EN VORSTEN 'GOUDEN EEUW' | 1600 TOT 1700

Na 1629 Schuurkerken in Dinther en Heeswijk

- Verbod opkatholicisme
- Kerkengeconfisceerd
- Opheffing Abdij.
- Kerken op Bedaf.

De schuurkerk in Dinther

VENSTER 16
‘

TIJD VAN REGENTEN EN VORSTEN GOUDEN EEUW' | 1600 TOT 1700

1672
Verdrag van Heeswijk

- Lodewijk XIV
- Rampjaar
- Aanvalsverdrag van Frankrijk, Engeland, Munster en Keulen
- Belang van de waterlinies

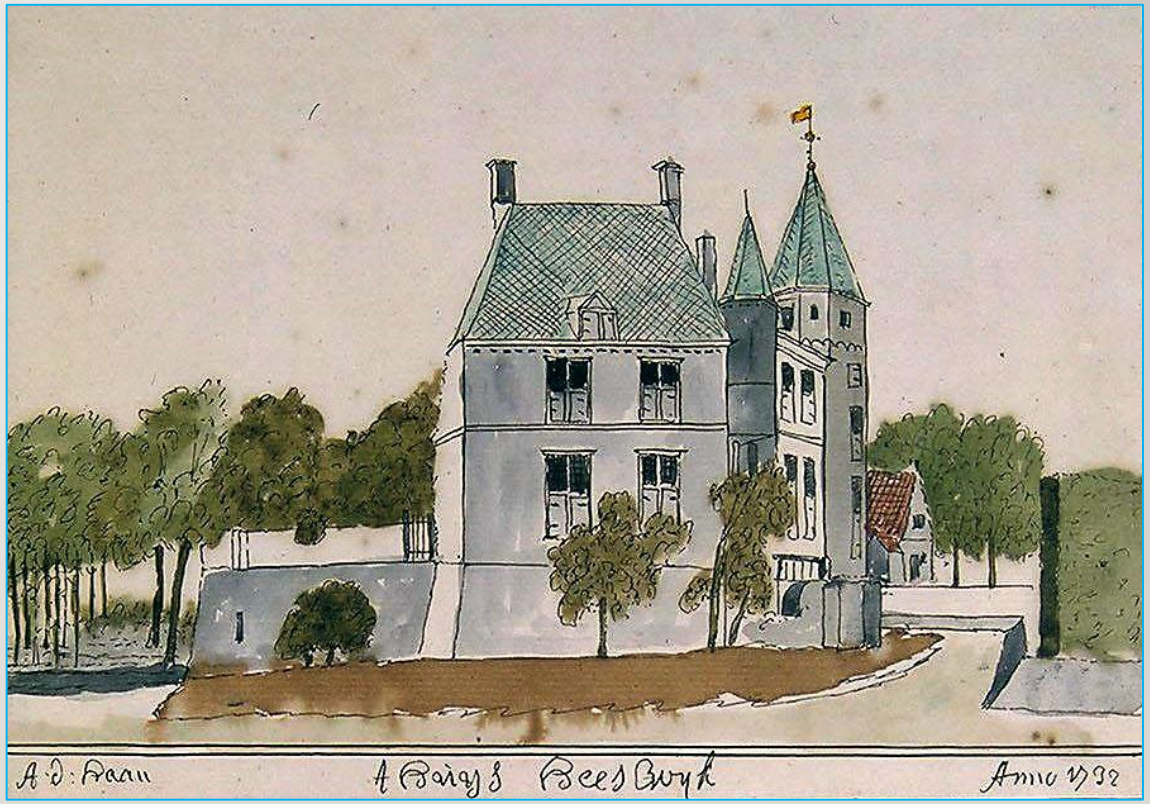

Kasteel Heeswijk in de 18e eeuw

VENSTER 17

TIJD VAN BURGERS EN STOOMMACHINES INDUSTRIALISATIE | 1800 TOT 1900

1808 ±1822
Grote kerken worden weer Rooms Katholiek

- 1808 De grote kerk van Dinther wordt teruggegeven aan de katholieken.
- 1822De parochiekerk van Heeswijk wordt aan de katholieken teruggegeven

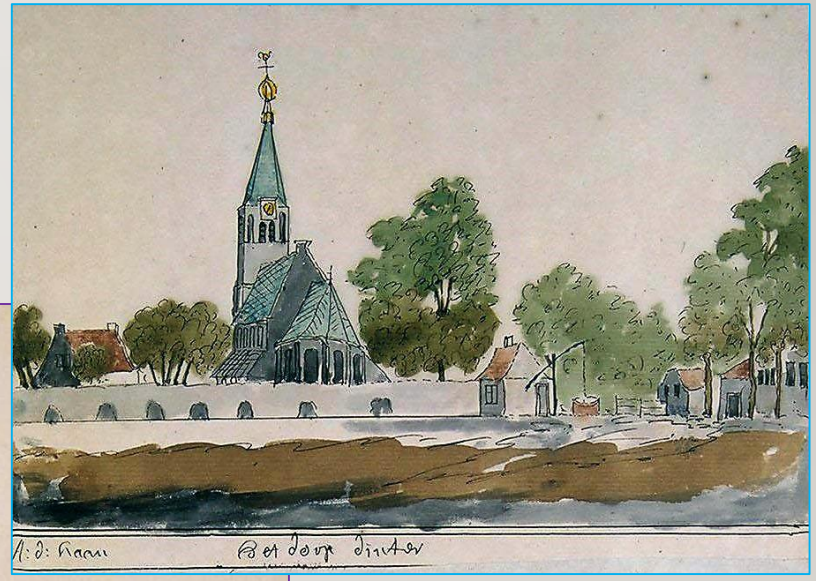

De oude kerken van Heeswijk en Dinther

VENSTER 18

TIJD VAN BURGERS EN STOOMMACHINES INDUSTRIALISATIE | 1800 TOT 1900

1822

Stichting Maatschappij van Welstand

‡ 1822 Stichting Maatschappij van Welstand in Dinther en Loosbroek.

‡ Initiatief om aantal protestanten in de parochie Dinther te vergroten.

‡ Vele families kwamen naar Dinther en Loosbroek w.o. de familie Juijn.

Boerderij Juijn – Kuisten, Zandstraat 5 Dinther

Venster 19

TIJD VAN BURGERS EN STOOMMACHIES INDUSTRIALISATIE | 1800 tot 1900

1827 Bouw school in Loosbroek

- Reeds onderwijs in de 17e eeuw
- Oudste schoolgebouw van Nederland
- Openbare school met 8 leerlingen
- Loosbroek openbare later de St Albertusschool

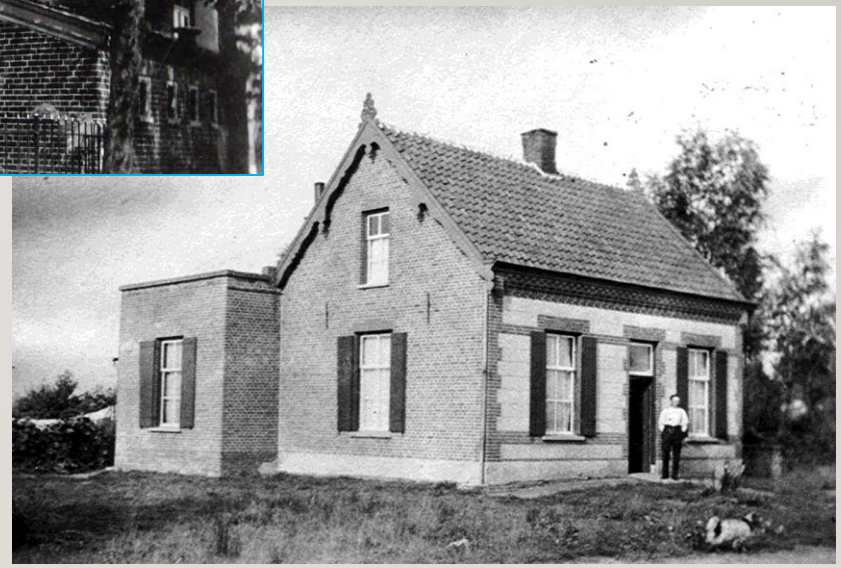

De oude school en de woning met schoollokaal

VENSTER 20

TIJD VAN BURGERS EN STOOMMACHINES
INDUSTRIALISATIE | 1800 TOT 1900

1832
Instelling kadaster

- 1832 Alle landerijen zijn opgemeten: het kadaster is ingesteld.
- Reeds eind 18e eeuw goede kaart getekend door Hendrik Verhees

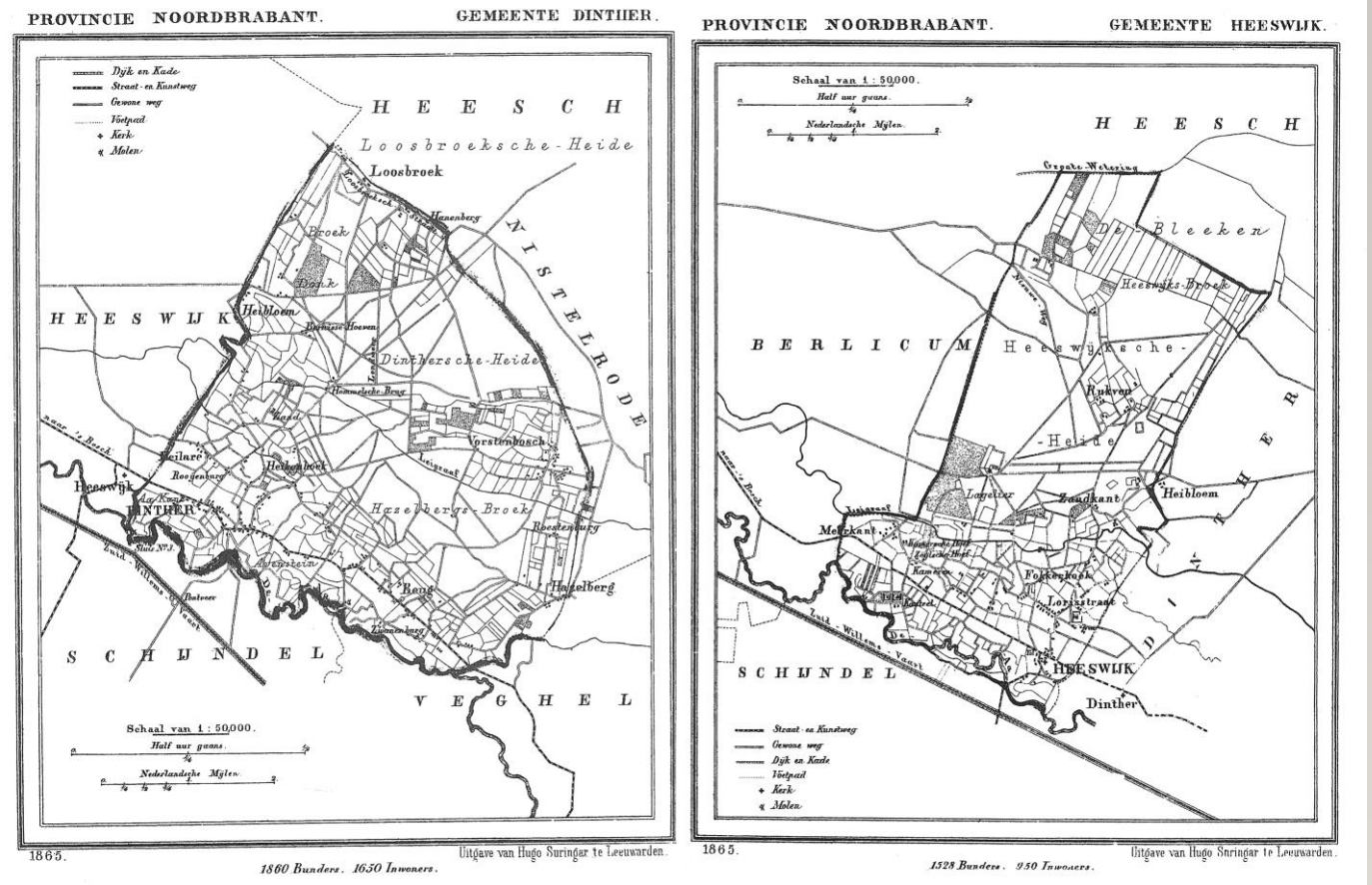

Kadasterkaarten van Dinther en Heeswijk uit 1865

VENSTER 21

TIJD VAN BURGERS EN STOOMMACHINES INDUSTRIALISATIE | 1800 TOT 1900

1835 Baron André van den Bogaerde koopt kasteel Heeswijk

- Het kasteel voor de verbouwing
- Familie van den Bogaerde
- Belgische opstand
- Musé Bogaerde

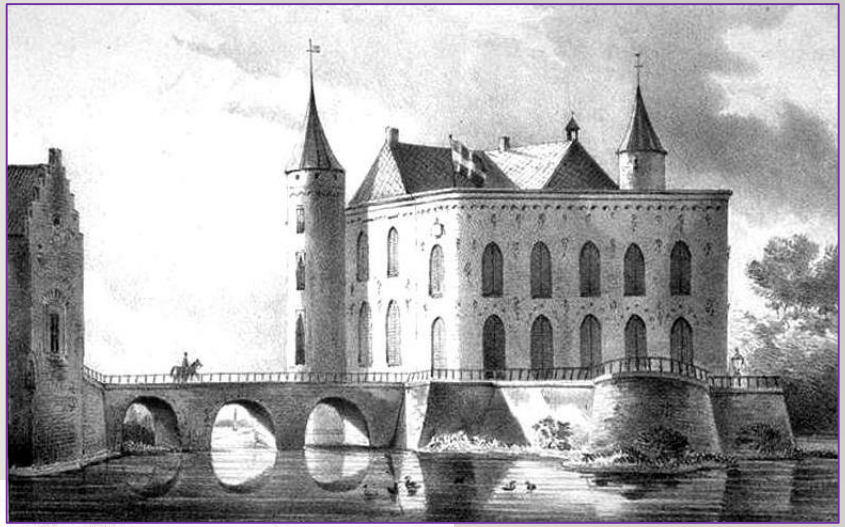

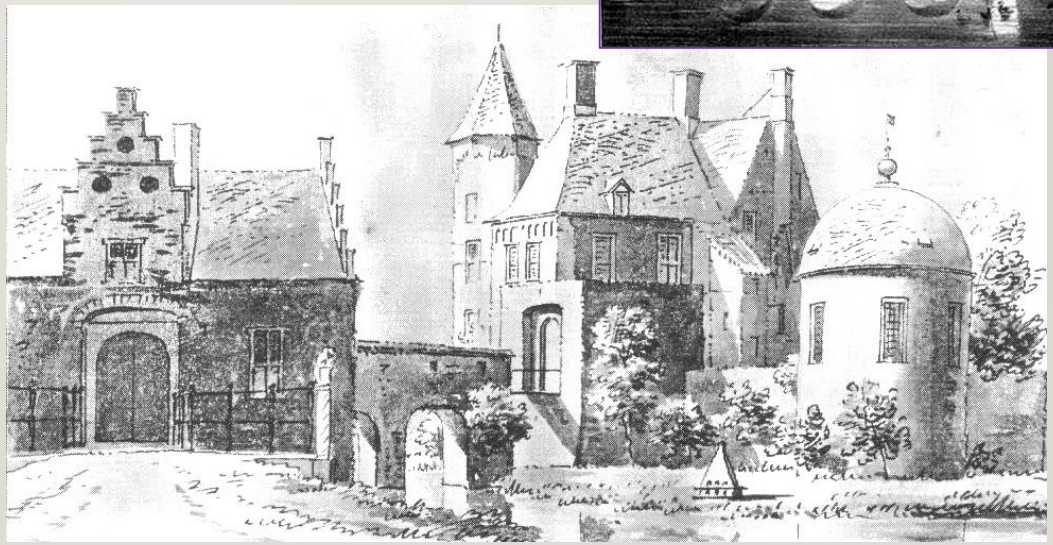

Kasteel Heeswijk voor en na de verbouwing door Baron André.

VENSTER 22

TIJD VAN BURGERS EN STOOMMACHINES
INDUSTRIALISATIE | 1800 TOT 1900

1843
Bouw NH kerk in Dinther

- 1843 De huidige Nederlands hervormde kerk in Dinther wordt gebouwd.
- 1860 Kerk in de Lariestraat wordt afgebroken. Kerkhof blijft.
- De oudste foto van HDL uit 1860 kort voordat de kerk afgebroken werd.

De protestante kerkjes van Dinther (links) en Heeswijk (rechts).

VENSTER 23

TIJD VAN BURGERS EN STOOMMACHINES
INDUSTRIALISATIE | 1800 TOT 1900

1857
Heroprichting
Abdij van Berne

- 1857 Het conventsleven in de Abdij van Berne wordt hersteld
- Verhaal van de geschiedenis van de abdij vanaf 1600
- Abt Neefs wordt de eerste abt
- Herstel bisschoppelijk hiërarchie

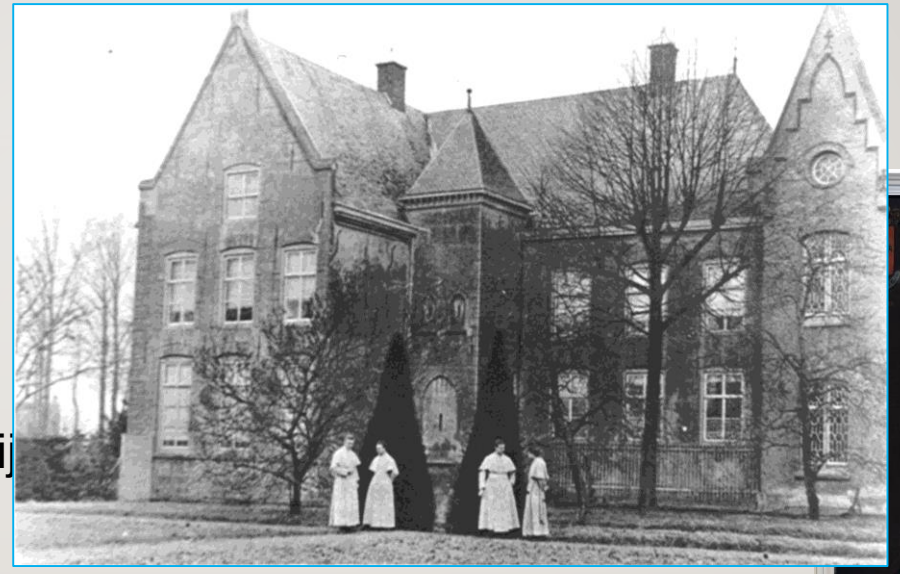

Het oudste gebouw van de abdij (het Slotje) en abt Neefs

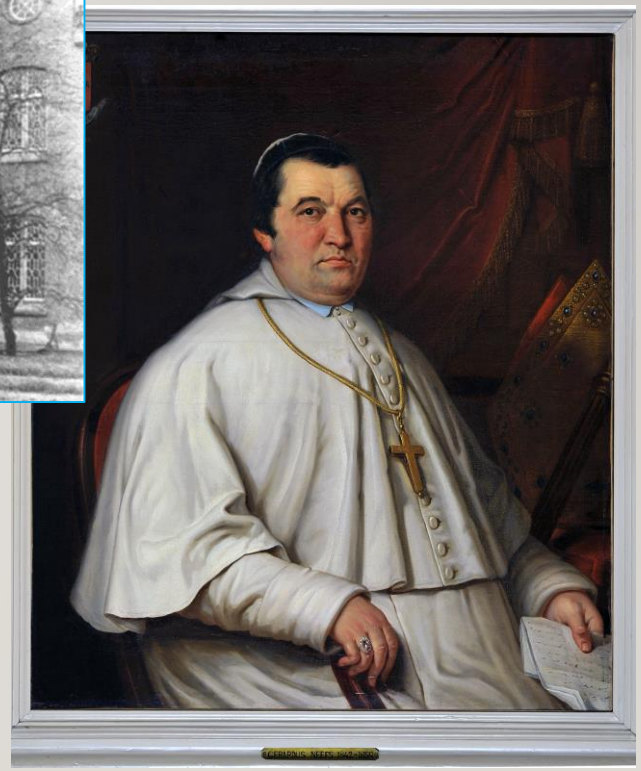

VENSTER 24

TIJD VAN BURGERS EN STOOMMACHINES
INDUSTRIALISATIE | 1800 TOT 1900

1867 Stichting Franciscanessen-klooster in Dinther

- 1867Zr. Franciscanessen stichten klooster inDinther
- Van zusterklooster, scholen, het oude mannenhuis tot bejaardenhuis Ter Weer
- Op de foto zie je de meisjes van de meisjesschool en de oude mannen uit het oude mannenhuis

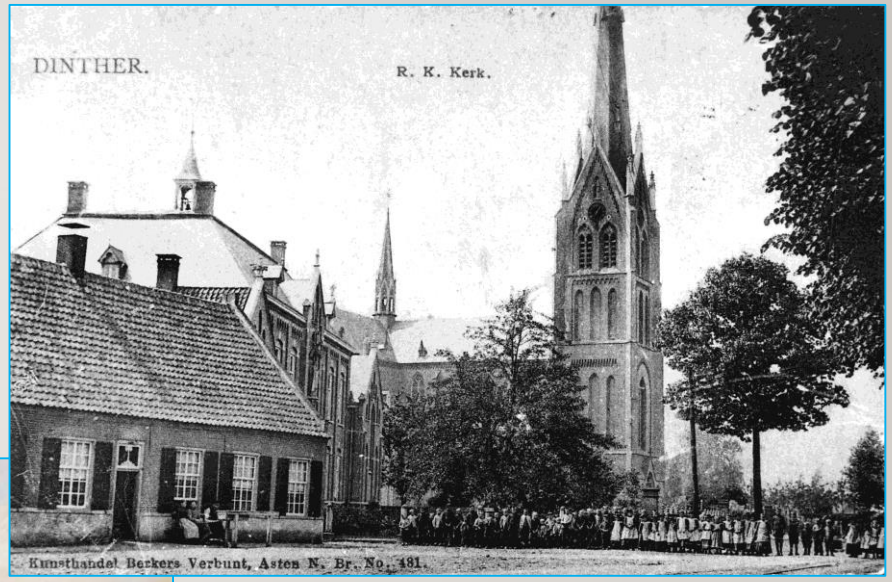

Foto links het eerste klooster van de Franciscanessen rond 1867 links op de afbeelding.

Rechts het nieuwe klooster op een foto uit 1909.

VENSTER 25

TIJD VAN BURGERS EN STOOMMACHINES INDUSTRIALISATIE | 1800 TOT 1900

2e helft 19e eeuw Inzegening nieuwe RK kerken

- 1879 De huidige R.K. kerk in Dinther wordt ingezegend.
- 1896Consecratie van de huidige parochiekerk van Heeswijk

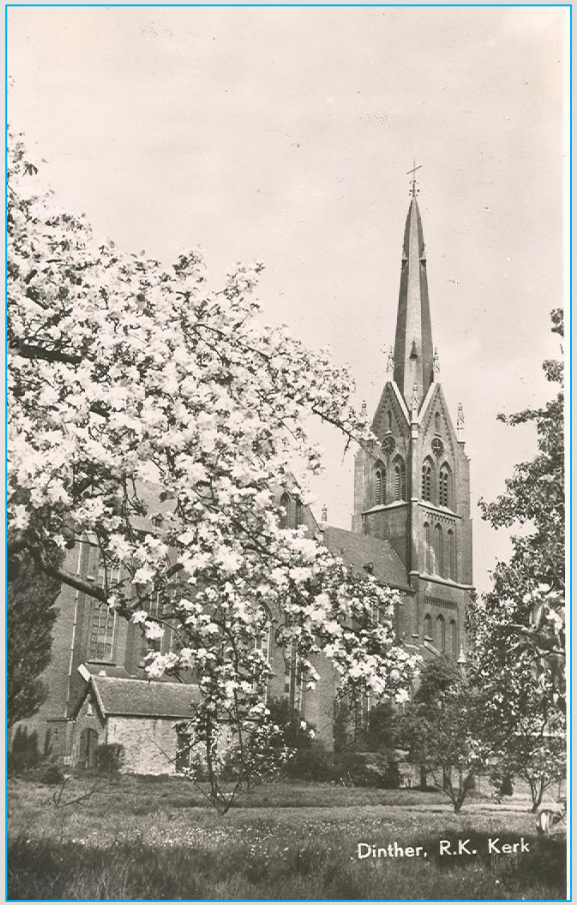

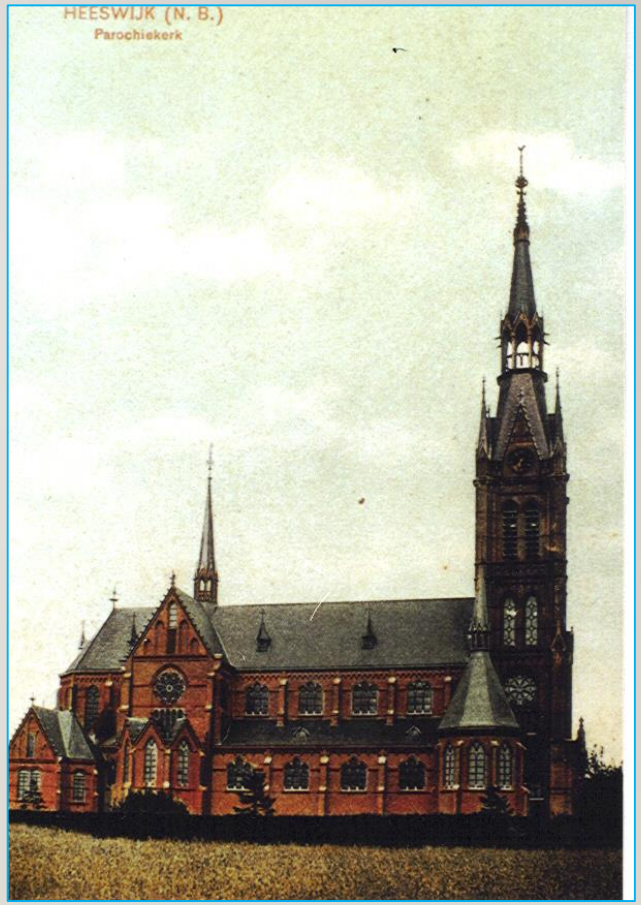

De kerken van Dinther en Heeswijk

1883 Stoomtram in Heeswijk en Dinther

- Van 1883– 1937 was er een tramverbinding tussen Den Bosch en Helmond.
- Vanwegede vele ongelukken was de bijnaam “de goede moordenaar”.

Stoomtram in Heeswijk en in Dinther

TIJD VAN BURGERS EN STOOMMACHINES
INDUSTRIALISATIE | 1800 TOT 1900

1886

Oprichting gymnasium St Norbertus (Bernrode)

- Gymnasium bij de Abdij van Berne;
- 1e huisvesting rechts naast de abdijkerk;
- 2e huisvesting tegenover de Abdij;
- 3e huisvesting in nieuw gebouw aan de Zijlstraat;
- 4e huisvesting in gerenoveerd gebouw tegenover de Abdij.

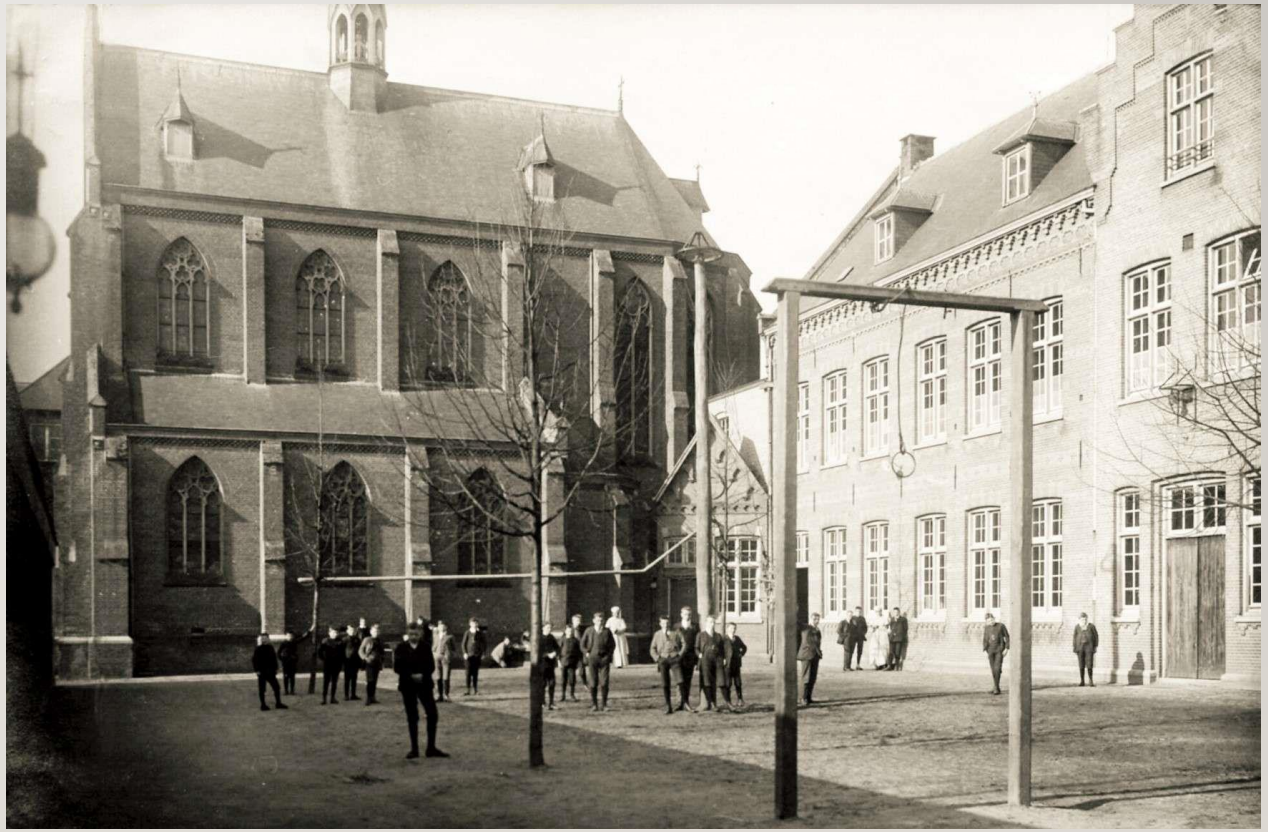

Het gymnasium rechts van de Abdijkerk in 1914

1896
Eerste telefoonaansluiting in Heeswijk

- 1896 Heeswijk en Dinther krijgen een telefoonaansluiting
- Handbediende centrale
- Tot 1951 slechts 8 aansluitingen
- Ton Verbakel kwam pas later om ons handbediend aan te sluiten.

Toon Verbakel als telefonist

1896 NCB afdeling Dinther opgericht

- 1896De afdeling Dinther van de N.C.B. wordt opgericht.
- Gerlacusvan den Elsen
- De afdeling Heeswijk van de N.C.B. wordt rond 1900 opgericht
- De oprichting van de boerenleenbanken van Dinther, Heeswijk en Loosbroek

Pater van den Elsen

VENSTER 30

TIJD VAN BURGERS EN STOOMMACHINES INDUSTRIALISATIE | 1800 TOT 1900

1898 Loosbroek krijgt een zelfstandige parochie

- 1898 De parochie Loosbroek wordt zelfstandig
- Eerst kwam er een noodkerk en een grote stenen pastorie;
- In 1912 werd begonnen aan de bouw van de parochiekerk;

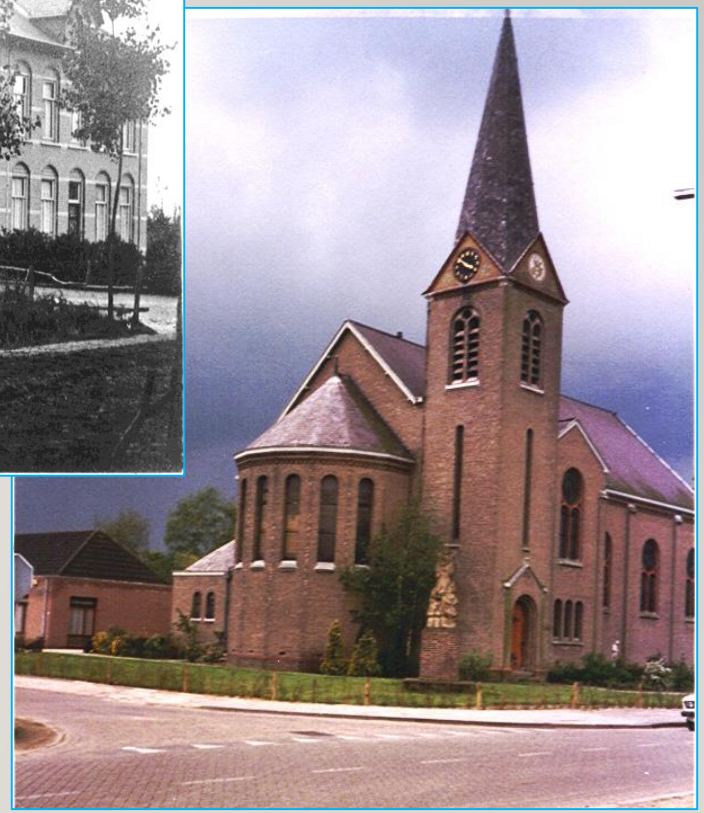

De noodkerk, ernaast de pastorie, en de huidige kerk uit 1912

Venster 33

TIJD VAN WERELDOORLOGEN
EERSTE HELFT 20E EEUW | 1900 TOT 1950

1904 STICHTING KLOOSTER DOOR ZUSTERS VAN J.M.J IN HEESWIJK

- In 1904 stichting klooster St. Cunera door de zusters van de sociëteit van Jezus, Maria & Jozef (J.M.J.) Eerst in een boerenwoning dat vervangen werd door een kloostergebouw in 1924.
- Het rijke roomse leven en de devotionalisering in Heeswijk-Dinther
- Cuneraverering in Heeswijk.

Cuneraprocessie in Heeswijk

Het klooster in de Abdijstraat na 1939

VENSTER 32

TIJD VAN WERELDOORLOGEN EERSTE HELFT 20E EEUW | 1900 TOT 1950

1915 en 1939 Twee nieuwe raadhuizen

- 1915Bouw gemeentehuis Heeswijk Wat was er voor 1915?
- 1939Bouw nieuw gemeentehuis Dinther op de plek van de oude.
- In 1772 is reeds het oude raadhuisvan Dinther gebouwd

Oude en nieuwe raadhuis van Dinther en het nieuwe raadhuis van Heeswijk

VENSTER 33

TIJD VAN WERELDOORLOGEN
EERSTE HELFT 20E EEUW | 1900 TOT 1950

1916 Oprichting Stoomzuivelfabriek "Onder Gods Zegen"

- Voor die tijd waren de melkfabriekjes gevestigd in
- de Lariestraat in Heeswijk,
- op hetRetselin Dinther,
- aan de Koningsweg in Loosbroek

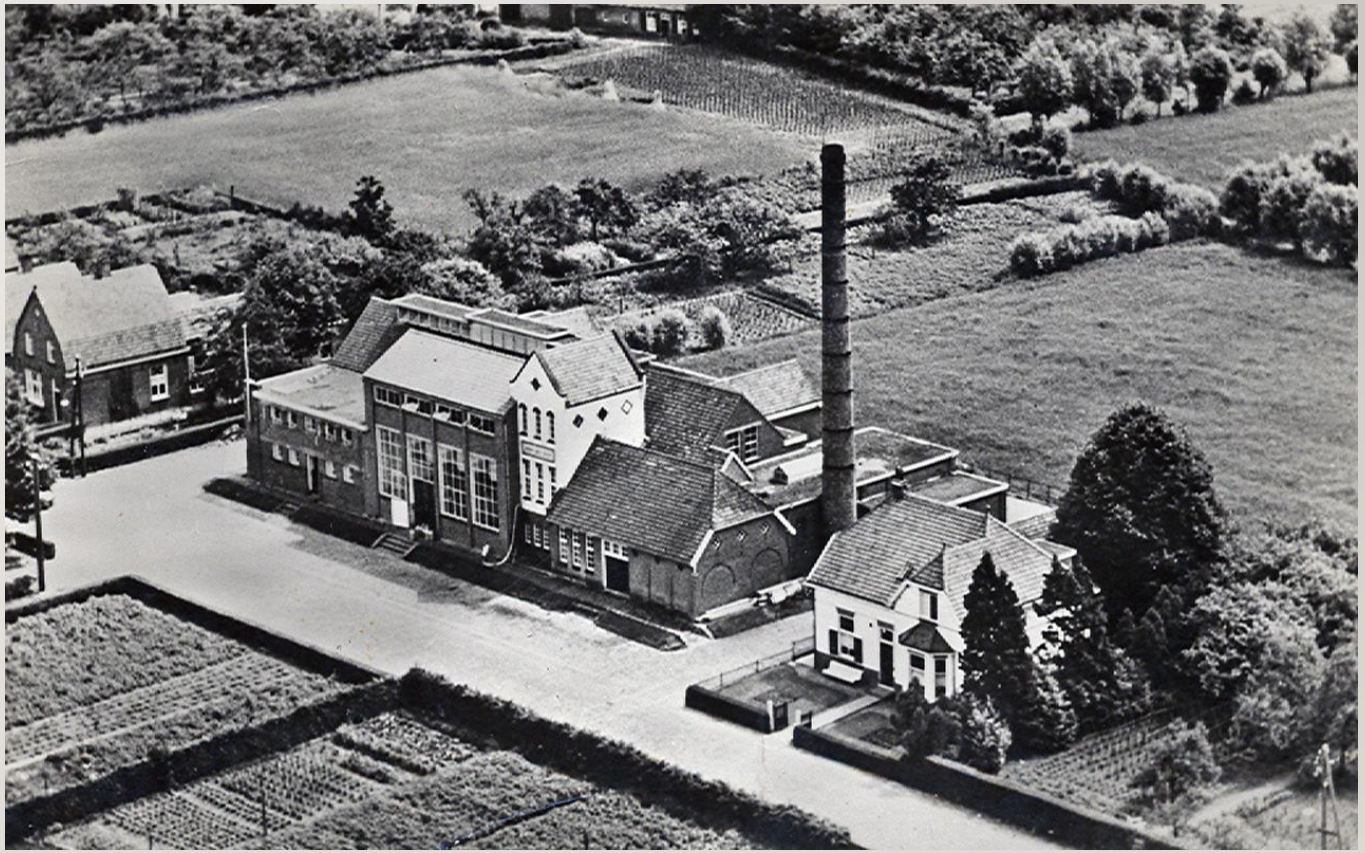

De melkfabriek met directeurswoning aan de Servatiusstraat

VENSTER 34

TIJD VAN WERELDOORLOGEN
EERSTE HELFT 20E EEUW | 1900 TOT 1950

1930
Jan Lebeau, de eerste dorpsdokter

- Jan Lebeau was gevestigd in Dinther
- Oprichting Wit-Gele kruis.
- Wie waren de navolgers van Jan Lebeau?

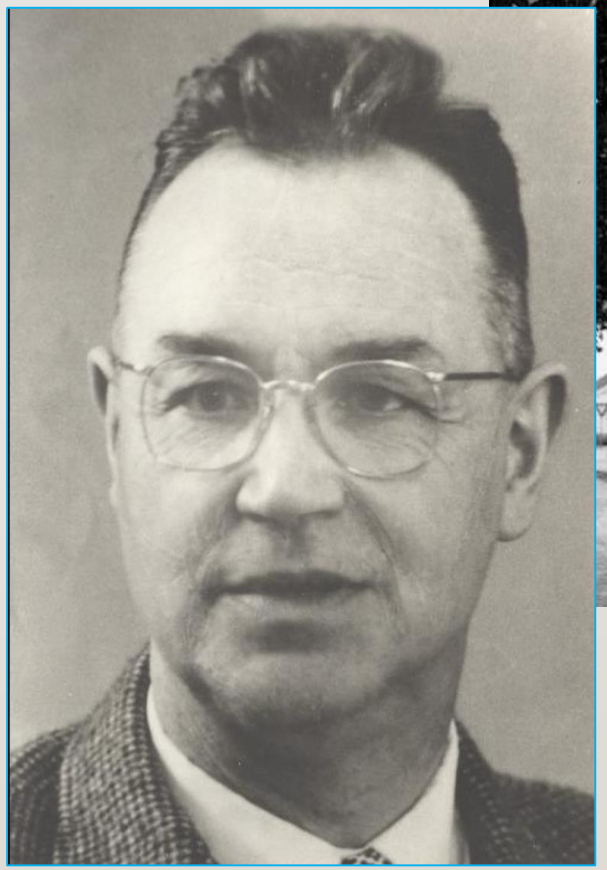

Dokter Lebeau en het Wit-gele kruisgebouw

1944
Bevrijding van Heeswijk en Dinther

- 17 september 1944 luchtlanding met 600 para's bij kasteel Heeswijk
- 26 september 1944 luchtaanval op het centrum van Dinther
- St Servatiuskerk zwaar beschadigd

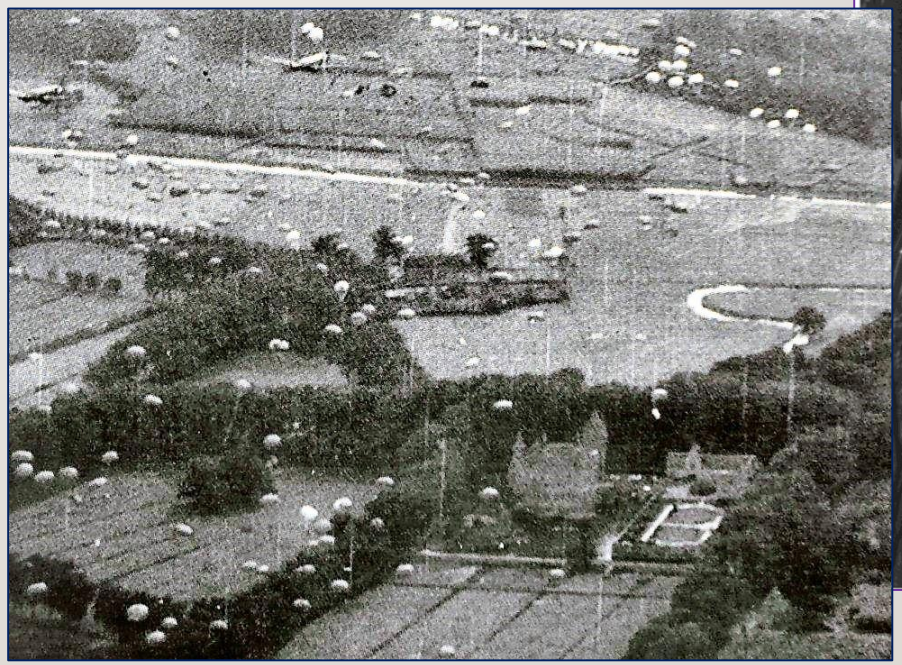

De luchtlanding en de gevolgen voor de kerk van de aanval op Dinther

VENSTER 36

TIJD VAN WERELDOORLOGEN
EERSTE HELFT 20E EEUW | 1900 TOT 1950

1944
Oprichting weekblad voor Heeswijk en Dinther
³'H %UXJ´

- 24 november 1944 Eerste uitgave
- Redactie Chr. M Coenen Praemen gymnasium St Norbertus
- Administratie en uitgave Abdij van Berne
- Communicatiemiddel voor de gemeenschap kort na de bevrijding in najaar 1944; bestaat nog steeds.
- Plaatselijk nieuws en oorlogsnieuws
- Verzetskranten werden landelijk dagbladen

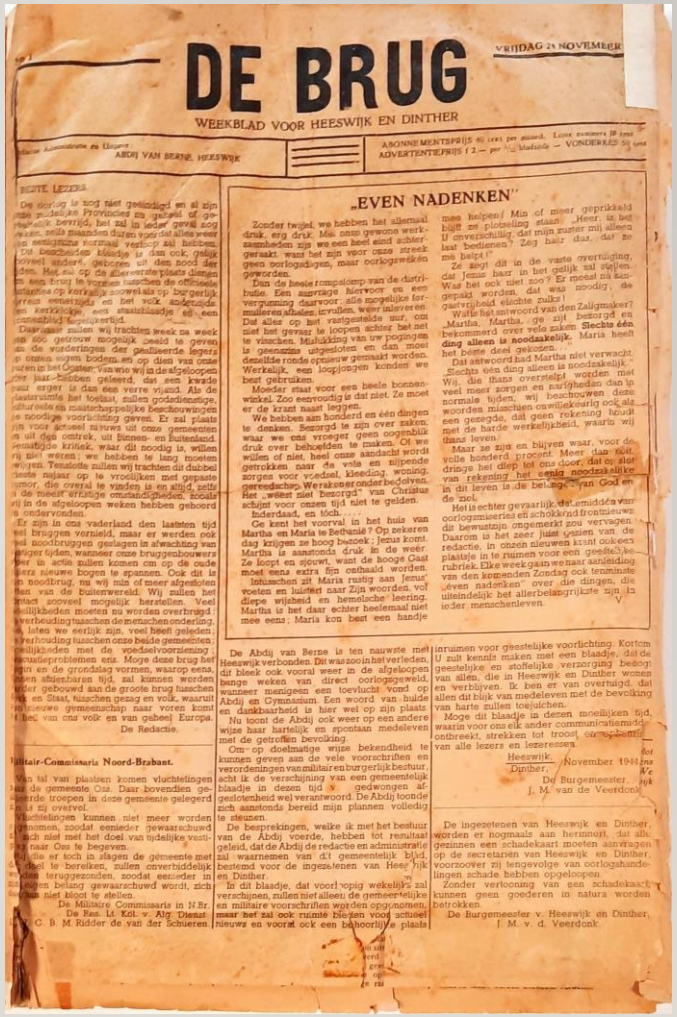
DE BRUG

WEEKBLAD VOOR HEESWIJK EN DINTHER

VRIJDAG 24 NOVEMBER

ABDIJ VAN BERNE, HEESWIJK

ABONNEMENTSPRIJS

ADVERTENTIEPRIJS

BEIDE LEZERS.

„EVEN NADENKEN"

Eerste uitgave weekblad "De Brug"

VENSTER 37

TIJD VAN WERELDOORLOGEN
EERSTE HELFT 20E EEUW | 1900 TOT 1950

1945
Oprichting van
³ . X Q V W N U L Q J + H H V Z L M N ´

- 16 november 1945 Oprichting "Kunstkring Heeswijk"
- Dit was de voorloper van Natuurtheater De Kersouwe
- Betekenis van de Kersouwe voor Heeswijk-Dinther

Scène uit de eerste voorstelling “De Paradijsvloek”

VENSTER 38

TIJD VAN WERELDOORLOGEN
EERSTE HELFT 20E EEUW | 1900 TOT 1950

Ca. 1950
Emigratie naar Canada, Australië en Nieuw-Zeeland

- In de jaren na WO II zijn veel inwoners van Heeswijk, Dinther en Loosbroek voor een betere bestaan geëmigreerd naar Canada, Australië, Nieuw-Zeeland, etc.
- Meester Sjef van der Meijden, onderwijzer in Heeswijk, gaf de aspirant emigranten Engelse les.

Sjef van der Meijden

Een groep verpleegsters uit Heeswijk op weg naar Australië

VENSTER 39

TIJD VAN TELEVISIE EN COMPUTER
TWEEDE HELFT 20E EEUW | 1950 – HEDEN

1956
Oprichting van
³'H :LOGKRUV

- Op 17november 1956 werd "De Wildhorst“ opgericht.
- Opkomst van het Toerisme
- Perikelen rond “De Wildhorst”

Een van de oudste vakantiehuisjes van “De Wildhorst”

VENSTER 40

TIJD VAN TELEVISIE EN COMPUTER
TWEEDE HELFT 20E EEUW | 1950 – HEDEN

1969
Samenvoeging van Dinther en Heeswijk

- De gemeentes Heeswijk en Dinther worden opgeheven
- Samenvoeging tot de nieuwe gemeente Heeswijk-Dinther.
- Herman Breukel laatste burgemeester van Dinther en Heeswijk

Het nieuwe gemeentehuis

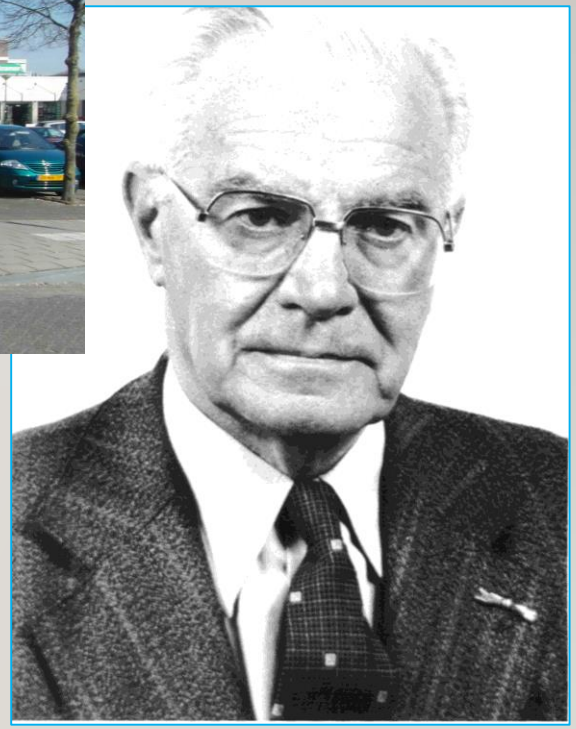

Herman Breukel

VENSTER 41

TIJD VAN TELEVISIE EN COMPUTER
TWEEDE HELFT 20E EEUW | 1950 – HEDEN

1978
Eerste landelijke politieke partij in de gemeenteraad

- Deelname aan gemeenteraadsverkiezingen
- 1978 VVD
- 1982 Partij van de Arbeid.
- 1986 CDA
- Het begin van de secularisatie met daarbij de oprichting van de Openbare School in 1986

Het gemeentebestuur eind jaren ‘80

1994
Opheffing gemeente Heeswijk-Dinther

- 31 december 1994 Opheffing van de gemeente Heeswijk-Dinther.
- Samenvoeging met Nistelrode en Heesch tot de gemeente Bernheze
- Joop Reuver laatste burgemeester van Heeswijk-Dinther.

Joop Reuver en het wapen van Bernheze

VENSTER 43

TIJD VAN TELEVISIE EN COMPUTER
TWEEDE HELFT 20E EEUW | 1950 – HEDEN

1996
Oprichting Stichting Kasteel Heeswijk

- 1996 Het kasteel, eeuwenlang de huisvesting van de macht, komt onder publiek beheer en wordt opnieuw museum.
- 2005 Voltooiing restauratie van het kasteel
- Topmonument van Brabant

Toeristen voor Kasteel Heeswijk in 2014